

Slovenska pravna akademija in nazori sedanje državne uprave o njej.

Znano je, da je minolo leto v deželnem zboru kranjskem bilo prišlo v razgovor vprašanje o potrebnosti slovenske pravne akademije in da se je o tem sklenila primerna resolucija. Tudi v našem društvu „Pravniku“ bilo je to vprašanje na dnevnem redu in pokazalo se je takrat živahno zanimanje za stvar. Naravna in umevna je bila in je še vedno radovednost naša, kake nazore imajo merodavni vladni krogi o tem, za slovenski pravniški stan prevažnem vprašanji. Ti nazori so nam sedaj znani; žal, da našim željam ne morejo ugajati!

V seji budgetnega odseka je nedavno pri posvetovanji o proračunu naučnega ministerstva naš poslanec Šuklje poleg drugih željâ dotaknil se tudi tega vprašanja; ni nam znano, kako razsežno je on sprožil o tem razgovor; iz kratkega poročila po časopisih dalo bi se pa posneti in to se nam tudi dozdeva, da je le mimogredé in jako skromno izrazil našo dotično željo, zahtevajoč, da naj bi se na Graškem vseučilišči vsaj nekateri, za prakso najvažnejši predmeti pravniške discipline predavali v slovenskem jeziku.

Slovenski pravniški stan je gospodu poslancu hvaležen, da se je sploh, če tudi v najskromnejši meri spominjal tega vprašanja, s katerim se bode morala vlada vender preje ali pozneje baviti in natančneje seznaniti. Da si ona do sedaj še ni belila glave zaradi njega, kaže nam odgovor gospoda naučnega ministra, odgovor, ki ni zadovoljil poslanca, še manj pa naš pravniški stan.

Predno se spustimo v pretres tega odgovora, omenjati nam je „incidenčnega“ vprašanja, katero je rešil poslanec nasprotne strani v omenjeni seji proti vsem pravnim načelom. Prišlo je žalibog uže v navado, da se željam, ki jih izraža kak slovenski

poslanec, takoj upira kak poslanec nasprotne strani, in tako se je tudi v tej seji oglasil za našim poslancem takoj poslanec sosedne kronovine ¹⁾ ter navajal proti izraženi želji poleg drugega tudi argument, ki se pri enakih prilikah, dasi je čisto zastarél in obrabljen, vendar vedno in redno čuje, argument o nesposobnosti slovenskega jezika za znanstvena predavanja. S tem poslancem in z onimi, ki z njim vred niso večji našemu jeziku, je stvarna diskusija v tem pogledu nemožna in daljno pravdanje brezuspešno. Čuditi se pa moramo, da si privsajajo uprav taki možje sposobnost soditi o stvari, o kateri — naj bodo sicer še taki učenjaki — vendar nimajo pravega pojma, niti potrebne razsodnosti! To sodbo o sposobnosti slovenščine torej odklanjamo, in je ne pustimo nikakor stopiti v pravno moč, ker jo je storil sodnik, kateremu moramo po vsej pravici odrediti sodno pristojnost.

Odgovor gospoda naučnega ministra nam je sicer malo všeč, vendar pa posnamemo iz njega z zadoščenjem, da je gospod minister to nepristojno sodbo o jeziku popolnem preziral in v svojem odgovoru navajal razloge, o katerih je diskusija možna.

Odgovor ministrov pa slove po poročilu uradnega lista „Wiener Zeitung“ od besede do besede:

„Die Einführung von Parallelvorlesungen in slovenischer Sprache an der juristischen Facultät in Graz würde schliesslich die Theilung dieser Facultät bedeuten. Auf diese weittragende Frage wolle der Minister heute überhaupt nicht weiter eingehen, sondern sich darauf beschränken, zu constatieren, dass dieser Wunsch derzeit und unter den gegebenen Verhältnissen überhaupt nicht durchführbar sei. Es stünden geeignete wissenschaftlich vorgebildete Docenten nicht zur Verfügung, so dass das wissenschaftliche Niveau dieser Parallelvorlesungen, welche Praktiker abhalten müssten, naturgemäss tief herabsinken würde.“

Takó gospod naučni minister! Poglejmo sedaj, kakšne so naše želje v tej reči in s čim jih podpiramo.

Predlog poslanca Svetca iz deželnega zbora kranjskega tirja slovenske pravne fakultete ali pa pravne akademije v Ljubljani. Govoreč o tem vprašanji smo pri drugi priliki, pustivši na stran vse iluzije, odkritosrčno in naravnost priznali, da bi bilo Slovencem za sedaj še težko vzdržavati popolno pravno fakul-

¹⁾ Dr. Heilsberg, ki je govoril o slovenščini, kakor o nekem novozverženem, nerazumnem jeziku.

teto s svojimi učnimi močmi, in skušali smo dokazati, da bi nam za naše sedanje najhujše dejanske potrebe zadoščevala pravna akademija po uzoru bivših ogerskih pravnih akademij; tu bi se predavali oni predmeti pravne discipline, ki jih obsegata drugi in tretji državni izpit; zdelo nam se je, da bi bila tako uravnana pravna akademija v sedanjih razmerah našim mladim pravnikom celo koristnejša, nego popolna pravna fakulteta.

Poslanec Šuklje utesnil je — računajoč gotovo z dejanskim položajem — te naše želje še bolj, zahtevajoč, da naj bi se na Graškem vseučilišči vsaj nekateri, za prakso najpotrebnejši pravni predmeti predavali v slovenskem jeziku. Skromnejše želje, če je hotel o tem sploh ziniti, pač ni mogel izraziti in vender je dobil tudi na to čisto negativen odgovor. Lahko je, da se vladi sedanji čas ne vidi ugoden, razpravljati in reševati jednaka vprašanja; ako bi se bil gospod naučni minister v tem smislu izrazil, bil bi nam njegov dilatorni odgovor ljubši, ker znamo ceniti težave, s katerimi je spojeno reševanje takih vprašanj. A ministrov peremptorni izrek, da je tudi po poslanci Šuklje-ji izražena, do skrajnosti restringovana želja v sedanjih razmerah čisto neizvedna, podira nam vse upe in sosebno neugodno za nas je to, da je gospod naučni minister — kakor se nam vidi — dal odgovor brez zadostnih in natančnih informacij v stvari sami, da je zavrnil naše želje kar „a limine!“ Gospodu naučnemu ministru naše reči gotovo niso dovolj znane in razjašnjene; kajti odnošaji in okolnosti, zaradi katerih želē slovenski pravniki pravniške vzgoje v slovenskem jeziku, segajo z večine v področje politične in pravosodne uprave. Kedar bodo naše vprašanje reševali, moral se bode gospod naučni minister natančneje pomeniti in posvetovati z ministroma za notranje reči in za pravosodje; poučiti se mu bode iz materijala, nakupičenega v pisarnah teh ministrov, kakó je s to rečjo, kolika je dejanska potreba in kolika tudi nujnost, rešiti to vprašanje; ondukaj bode znabiti tudi zvedel, kolike so moči in kolika so sredstva, ki so v to svrho dana.

Vprašanja o pravni vzgoji in izomiki slovenskih pravnikov v slovenskem jeziku ne bode moči po našem skromnem mnenji reševati jedino s strogo akademiškega stališča in po načelih naučne teorije, nego bode se ob jednom ozirati

tudi na dejanske potrebe in razmere. Te pa gospodu naučnemu ministru sedaj gotovo niso bile znane, ker bi sicer smeli pričakovati ugodnejšega odgovora.

O dejanskih naših potrebah v tem pogledu pisali bi lahko obširno in dolgo razpravo; a zašli bi tako predalječ in zadošča naj tukaj le nekaj načelnih in splošnih opomenj.

Nemški jezik, jezik učenjakov „kat' exohén“, razvit je na vse strani in ima bogato znanstveno, sosebnost pa pravno književnost; isto je trditi o italijanskem ali pa francoskem jeziku. Pravni termini teh jezikov so stalno ustanovičeni in obče pristopni. Pošljimo sedaj Nemca, ki umeje in govori dobro italijanščino ali francoščino, ki je bil pa vzgojevan na nemški pravni fakulteti, trdim Italijanom ali Francozom uradovat; videli bomo takoj, s kakimi težavami bode iskal za znane mu pravne pojme nemškega jezika umestnih izrazov italijanske ali francoske pravne terminologije; mnogo truda ga bode stalo, predno se bode mogel „in iuridicis“ v italijanščini ali francoščini tako točno izražati, kakor v nemščini, v kateri je bil zadobil znanstveno vzgojo. Naopak bode se pod istimi pogoji Italijanu ali Francozu, postavljenemu v Nemce, jednako godilo, ako ne še hujše. In to so jeziki, glede katerih ni pravde o njih sposobnosti in porabnosti, jeziki, kateri imajo dovršeno pravno terminologijo in frazeologijo!

Predočujemo si torej lahko, kolike so težave, s katerimi se je v tem pogledu boriti slovenskemu pravniku! Naša znanstvena terminologija v obče in pravna posebe se stoprav razvija in ugotavlja; konečno določena po nekaj še ni in sredstev, prisvojiti si jo, tudi ni zadostnih. Na podlogi nemške pravne terminologije in na nemških pravnih fakultetah vzgojevan pravnik stopi v službo v trdih Slovencih. Kaj mu je početi, da bode vestno opravljal svojo službo, kako se mu je izražati za ljudstvo v pravnih rečeh, da ga bode umelo? Svoje dni, ko je še spalo narodnostno vprašanje, pomagali so si uradniki na prav primitiven način: izpraševali so stranke, ako niso znale nemški, v takozvani „kranjščini,“ kar ni bilo podobno nobenemu pismenemu jeziku; kar so tako pozvedeli, zapisavali so v nemščini, skleпали so sodbe isto tako v nemščini ter jih strankam izdajali v istem jeziku; ljudstvo jih ni umelo in kdo nam je porok, da so oni ljudstvo povse in dobro umeli? Tako je bilo v Slovencih še nedavno; da pa tak

način uradovanja ni kar uzor pravosodja, pritrdil bode nam vsakedor.

Prišli so drugi časi: narodnostno vprašanje se je vzbudilo, rodil se je člen XIX. državnih temeljnih zakonov. Slovenščina je kot literarni jezik v Slovencih hitro napredovala in se razvijala, prišla je kot dovršen pismeni jezik v občo rabo. Kaj čuda, da ljudstvo sedaj ni več s tisto resignacijo poslušalo svojih uradnikov v nemščini ter vsprejemalo njihovih nemških sodb? Zahteve slovenskega uradovanja prišle so na dnevni red in postale so obče. Državna uprava se temu ni upirala, ali vsaj ni mogla upirati se; izdajali so se o raznih prilikah ukazi, da naj se pričanja po možnosti („nach Thunlichkeit“) slovenski uradovati. Uspeh v tem pogledu bil je po nekaterih pokrajinah slovenskih nagel in čuda velik. Načelo ustnih in javnih obravnjav sililo je posebno sodne uradnike s prav elementarno močjo, posluževati se čistega jezika v javnih sejah. In sedaj se uraduje Slovencem v mnogih krajih — ne še povsod — v pravilni slovenščini; javno se obravnava v čisti slovenščini in kdor se hoče o tem prepričati, gre naj poslušat govore strank in prvosednikov pri sodnih obravnjavah; izdajajo se rzsodbe v isto tako lepi in pravilni slovenščini. Uspehi v tem pogledu in tako kratkem času so res čudoviti; so pa ti uspehi zgol zasluga slovenskih pravnikov in njihovega rodoljubja. Slovenščino v javnih sejah tako lomiti in pačiti, kakor je bilo to preje v navadi, bilo jih je naravnost sram; kar je ljudstvo pred desetimi in dvajsetimi leti poslušalo brez opomenj, tega bi sedaj ne hotelo več poslušati; reklo bi, da so taki uradniki prespali sedanji čas, katerega ne umejo, ker ne umejo niti jezika. Dasi jim je bilo silno težko, pripravljati si sproti slovensko pravno terminologijo ter jo ob enem v dejanskem življenju takoj uporabljati, storili so to iz svojega nagiba, s svojim trudom. Kar so dosegli, izvira vse iz njihovega rodoljubja in pravicoljubja, plačal jih ni nikdor za to!

Državna uprava je slovenske pravnike v tem pač malo, ali ni jih celo nič podpirala. Izdajala je pač — uvažujoč vedno glasnejše zahteve slovenskega naroda — od slučaja do slučaja ukaze, da naj se pričanja po močeh slovensko uradovati s strankami, jedino slovenščine zmožnimi. Skrb, kako to zvrševati, prepuščala je uradnikom, in le-tí morali so se sedaj poleg pravo-

slovja ukvarjati tudi z jezikoslovjem, da so mogli zadoščevati svoji javni službi. Vsem seveda to ni bilo ljubo, niti lahko delo. Komur je bila slovenščina materni jezik, ta si je uže še pomagal; trdo pa je šlo onim, ki so od mladih nog vedno nemški občevali, a takih je bilo mnogo po uradih na Slovenskem. Priznati moramo, da so se mnogi udali mirno časovnim zahtevam ter z velikim trudom in pridnostjo poprijeli se nauka slovenščine; priučili so se jej po možnosti, a do čistega in lahkega uradovanja v slovenščini manka jim še mnogo!

Da takó ne more vedno ostati, je pač jasno. Državna uprava je tudi zaukazala slovensko uradovanje, spoznavši potrebo in upravičenost njegovo; kdor pa hoče doseči namen, skrbeti mora tudi za sredstva v dosego namena. Razun Slovencev imajo uže vsi ostali narodi v mogočni in pravični naši Avstriji kolikor toliko ugotovljeno izomiko svojih pravnikov v narodnem jeziku; — Slovenci smo zadnji, ki se za to poganjamo. Ako državna uprava veleva uradovati Slovincem v njih jeziku, onda se mora ona pač tudi spomniti in usmiliti svojih v tem pogledu zapuščenih uradnikov; krivično bi bilo zahtevati od uradnikov v Slovincih več in težavnejšega dela, nego od uradnikov, recimo v Nemcih; več dela in truda pa se zahteva od naših uradnikov, ako morajo s svojim zasebnim trudom, s svojimi močmi, s svojo požrtvovalnostjo skrbeti za razvoj slovenskega pravoznanstva, brez katerega bi bilo pravo slovensko uradovanje tam, kjer rastlina brez čistega zraka.

Da je torej naša težnja po vsaj deloviti izomiki pravnikov v slovenskem jeziku vzrasla na tleh neizogibne dejanske potrebe, tega ne more nikhkor tajiti; preverjeni smo pa uprav zaradi tega, da je tudi državna uprava ne bode mogla dolgo prezirati in da se jej bode treba prej ali slej resno baviti s tem vprašanjem.

Sedaj pa si pogledjmo odgovor gospoda naučnega ministra.

Odgovor njegov sega dalje, nego želja, katero je izrazil poslanec Šuklje. Le-tá želí, da se naj predavajo nekateri za prakso najvažnejši in najpotrebnejši predmeti pravne discipline na Graški pravni fakulteti s slovenskim jezikom. Gospod minister pa mu odgovarja, kakor bi imel Svetčev predlog pred seboj! Vidi se nam, da je gospod minister segel premisslveno preko meje, imejoč

pred očmi popolno slovensko pravno fakulteto; tako si je svoj odgovor zdatno olajšal, kajti mi priznavamo sami, da popolne slovenske pravne fakultete sedaj še ni lahko oživitvoriti; težje pa je nas prepričati, da je tudi skromna želja Šukljejeva neizvedna, in celo ne moremo umeti, kako da bi izpolnitev te želje morala vèsti do delitve pravne fakultete Graške. Ako se prične predavati v slovenščini jeden ali drug pravni predmet, recimo: kazensko pravo, občī dr̄ž. zakon itd., iz tega še nikakor ne izhaja, da je tudi druge predmete n. pr. rimsko pravo predavati v istem jeziku. Nego mi menimo, da naj poslušajo slovenski pravoslovci vso historiško tvarino pravne discipline na kaki nemški fakulteti, to pa iz razlogov, ki ne tičē jedino v nezadostnih slovenskih učnih močeh. Kedar pa napoči čas za slovensko pravno fakulteto, tedaj se ne bodemo potegovali, da naj se v ta namen deli Graška pravna fakulteta, nego da se ustanovi v Ljubljani.

Gospod naučni minister se je torej nekako izognil naravnost odgovarjati na Šukljejevo skromno željo, čuteč, da bi v tem pogledu njegov odločno negativni odgovor ne bil bréz tehtnih pomislekov.

Sledimo dalje njegovemu odgovoru! On pravi, da v sedanjih razmerah ne more ustreči naši želji, ker ni v to znanstveno izobraženih docentov. Če meni gospod minister s tem, da se ne oglašajo slovenski pravni docenti za podelitev „veniae legendi“, kakeršnih imajo na izbér Nemci, pritrjujemo mu radi. Slovenski pravniki so uprav za razvoj slovenskega pravoznanstva uže dosti žrtvovali brez najmanjšega odplačila; duševni reveži oni pač niso, a materijalnega bogastva ne poznajo, in kdo jim bode zameril, ako se v sedanjih časih in razmerah ne ukvarjajo z neplodno teorijo, nego si iščejo v praktičnem življenji mesta, katero jim zagotavlja vsakdanji kruh! In če bi imel jeden ali drug izmed njih tako željo ter gmotna sredstva za to, kaj mu pomaga baviti se s pravoznansko teorijo ter pisati učena dela, dokler nima od državne uprave poročtva, da ga bode v tem akademiskem podjetji podpirala?

Ako meni torej gospod naučni minister, da se mu bodo kar čez noč ponujali zreli slovenski pravni docenti, se pač moti in čakati bode moral dolgo; — kedar bode pa državna uprava

pokazala svoje zanimanje za znanstveno gojitev slovenskega pravoslovja, kedar bode zagotovila primerno plačo onim, ki se hočejo temu poklicu posvetiti, tedaj se bodo — tega ni dvomiti — izmed priznanih bistrih in zmožnih slovenskih pravnikov oglasili kmalu taki, ki bodo dokazali zmožnost in sposobnost za docenturo.

Mi menimo torej, da je dolžnost državne uprave skrbeti za izpolnjenje pogojev, brez katerih se slovensko teoretiško pravoznanstvo nikdar razvijati ne more. Ko bodo zagotovljeni taki pogoji, dobile se bodo hitro zadostne in sposobne učne moči. Razpiše naj le gospod minister n. pr. naslednji poziv: „Čez dve leti ustanovi se na Graški pravni fakulteti stolica za slovensko predavanje kazenskega prava s to in to plačo; kdor želi na to mesto priti, predloži naj obširen načrt predavanju te tvarine in v dokaz sposobnosti káko samostojno razpravo iz te discipline!“ — Če se na tak poziv ne bode oglasil noben sposoben slovenski pravnik, onda bodemo pritrdili gospodu ministru in rekli, da naša želja je v sedanjih razmerah neizvedna. Dokler pa tega dokaza nimamo, ne moremo mu pritrditi.

Ker znanstveno izurjenih docentov ni, meni dalje gospod naučni minister, morali bi predavanja prevzeti možje iz prakse; to bi pa po njegovi trditvi znanstveno vrednost teh predavanj potisnilo globoko pod znanstveni „niveau“.

Gospod minister je s tem — lahko da nehoté — izrekel malo laskavo sodbo o zmožnosti in znanstveni izomiki praktikov; iz njegovega izreka bi se lahko izvajalo, da so v praksi delujoči pravniki puncto pravoznanstva teoretikom nasproti nekako to, kar so zakotni pisarji nasproti odvetnikom; oproščaj se nam ta primera, a vidi se nam umestna!

Nimamo za kaj misliti, da ceni gospod naučni minister samo slovenske praktične pravnike tako nizko, nego preverjeni smo, da velja njegov izrek praktikom sploh. Toliko lažje nam se je upirati proti tako splošni in nizki cenitvi praktičnega pravoznanstva, ker nam ni moči očitati, da govorimo preveč pro „domo sua“.

Sodba gospoda ministra o vrednosti teoretiškega znanja praktičnih pravnikov vidi se nam preostra in, tako splošna, ne-

opravičena. Kakor med teoretiki niso sami znanstveni svetilniki,¹⁾ tako tudi med praktiki niso vsi jednaki; izjeme dobiti je povsod! Večina praktikov se res ne muči s teoretiškimi problemi; njihova služba je taka, da jim ni treba posebe ukvarjati se s teorijo, uradni stil jim celó brani, s teoretiško obširnostjo utemeljevati svoje sodbe in odločbe. A iz tega izvajati, da stoje praktiki kar sploškoma globoko pod znanstveno vrednostjo teoretikov, — ne vidi se nam nikakor umestno niti pravo. Dobé se tudi med praktiki taki zastopniki pravne véde, katerim nikakor ni teoretiško pravoznanstvo tuja reč; dobe se možje, kateri se ne ustrašijo diskusije s teoretiki, kar se tiče predmetov sedaj veljavnega prava. Mnogolični vsakdanji slučajji seznanijo jih z vprašanji, katerih se teoretiki v svojih predavanjih niti ne dotikajo, ki so pa dostikrat tako zamotana, da zahtevajo največje pravniške bistrumnosti. V nekaterih splošnih rečeh in razpravah „de lege ferenda“ bode teoretik znabiti nadkriljeval takega praktika; v podrobni razpravi „de lege lata“ znal mu bode praktik marsikaj povedati, česar teoretik v svoji mračni teoriji niti zapazil ni.

Napačno je torej vreči praktike „a priori“ na stran ter odrekati jim vse teoretiško znanje, oziroma sposobnost za znanstvena predavanja. Le poglejmo razsodbe našega vrhovnega sodnega in kasacijskega dvora, kjer so izkušeni praktiki in med njimi tudi možje iz našega naroda! V teh razsodbah se združuje nekako praksa in teorija po taki meri, da se čitajo mnoge kakor akademiške razprave, tako, da boljših in preciznejših nismo dobili iz peresa teoretikov. In ta odlični, gotovo ne pod znanstvenim „niveauom“ stoječi sodni dvor je nam praktikom nekaka pravna akademija, katera popolnjuje naše pravniško znanje z vseučilišča.

Utemeljena ni torej sodba, ki hoče praktikom „a priori“ odrekati sposobnost za akademiški poklic in predavanje pravne véde, osobito takih predmetov pravne discipline, s katerimi se bavijo bolj živo v praksi. Mnogo poznejšnjih teoretikov je uže izšlo iz stanu praktikov in nikakor niso delali sramote svojim

¹⁾ Nedavno smo čitali v največjem nemškem dnevniku na Dunaji o znanstvenem delu nekega profesorja Graške pravne fakultete, obsegajočem okoli 800 strani, kritiko, katero je primerjati nekako s cenzuro naloge najslabšega gimnazijca!

kolegom. Kedar bode dovezeten in nadarjen praktik dobil poklic za akademiška predavanja, bode si kmalu prisvojil tudi tisto znanstveno metodo akademiškega predavanja in učenja, katera ga bode dvignila v tej stroki nad „znanstveni niveau!“ Iskati takih učnih močij je stvar državne uprave, nikakor pa ne sme ona čakati, da se jej bodo kar zastonj ponujale.

Konečno še to-le: Gospod naučni minister se peča uprav sedaj z reformo pravoslovnih studij; tendenca tej reformi pa je, omejiti preširno in neplodno doktrinarstvo ter vzgajati pravnike za življenje in praktično delovanje. Ali niso ti nazori naučne uprave dokaj podobni našim željam in zahtevam? In zaradi tega moramo še jedenkrat reči, da se nam odgovor gospoda naučnega ministra v tej negativni odločnosti ne vidi utemeljen.

Dr. K.

**Pripómnje k odločbi c. kr. najvišjega sodišča z dne
10. marcija 1891, k št. 151 in 284 Praes. ex 1890,
v knjigi judikatov št. 123.**

(Dalje in konec.)

Na noto Stadion-ovo in ces. kab. list odredil je predsednik just. dv. komisije zopet posvetovanje in za referenta odločil zopet Locello. Ta v svojem referatu naglaša:

„... so ergibt sich von selbst die Folge, dass die den Gläubigern dieser Zeitepoche (namreč pred dobo fin. pat.) rechtlich gebührende Zalung in jenen Beträgen in Conventionsmünze zu bestehen habe, welche ihnen nach dem Wortlaute des Patentes vom 20. Hornung 1811 in Wiener Währung zugewiesen wurden.“

Nasvetoval je Locella potem načrt zakona, ki glede predmetnih tirjatev slove popolnem po smislu Stadionovega neutešjenega predloga.

Znamenit je votum Aichen-ov. Ta izraža se glede tirjatev pred dobo pat. z 20. febr. 1811 nastalih, takó-le:

Rücksichtlich dieser Forderungen scheint zwar dem Antrage des Finanzministeriums u. des hierortigen Referenten (Locella), dass solche im Conventionsgelde, oder im Papiergelde nach dem zur Zeit der Zalung bestehenden börsemässigen Curse zu bezalen verordnet werden solle, die justizmässige Rücksicht entgegenzustehen, dass die Schuldner